

AVROTROS

Bij brief van 4 februari 2021 heeft de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media het Commissariaat voor de Media gevraagd op grond van artikel 2.31, eerste lid van de Mediawet een advies uit te brengen over de aanvragen voor een erkenning of een voorlopige erkenning voor de verzorging van media-aanbod voor de landelijke publieke mediadienst die voor 1 februari 2021 bij het Commissariaat zijn ingediend. AVROTROS heeft op 27 januari 2021 een aanvraag voor een erkenning ingediend bij het Commissariaat.

De minister heeft het Commissariaat gevraagd in het advies specifieke aandacht te besteden aan de volgende punten: de ledeneis, het zijn van een omroepvereniging, de stromingseis, de vertegenwoordiging van de identiteit in het programmabeleid, de naleving van de Mediawet, de governance en de toegevoegde waarde van aanvragers van een (voorlopige) erkenning.

Leeswijzer

Allereerst geven wij het advies weer. Vervolgens gaan we in op de onderdelen uit de adviesaanvraag van de minister. Tot slot gaat het Commissariaat in op een aantal punten waaraan hij vanuit zijn missie en voor het kunnen uitoefenen van goed toezicht veel belang hecht.

Advies

Het Commissariaat stelt vast dat AVROTROS aan de formele vereisten van de Mediawet 2008 voldoet om voor een erkenning in aanmerking te komen. Ook voor het overige ziet het Commissariaat geen beletselen voor erkenningsverlening. Gelet daarop adviseren wij om AVROTROS de gevraagde erkenning voor de concessieperiode 2022-2026 te verlenen.

Ledendrempel

AVROTROS heeft het wettelijk minimum vereiste aantal leden behaald om als een zelfstandige omroepvereniging in aanmerking te komen voor een erkenning.

Het zijn van een omroepvereniging

Rechtspersoon

Uit de akte van oprichting van 2 oktober 2013, bijgevoegd bij de erkenningsaanvraag, blijkt dat AVROTROS een vereniging is.

Uitvoering publieke mediaopdracht als doelstelling

In de akte van statutenwijziging van 4 mei 2018 is als statutaire (hoofd)doelstelling de wettekst van artikel 2.24, eerste lid, onder b van de Mediawet 2008 overgenomen.

Stromingseis

De stroming die AVROTROS vertegenwoordigt, staat in de statuten beschreven als:

'een stroming binnen de Nederlandse bevolking die van mening is dat er een omroepvereniging moet zijn die een democratische samenleving voorstaat, waarin burgers in geestelijke, materiële en staatskundige vrijheid leven en die hecht aan individuele waarden als persoonlijke vrijheid, verantwoordelijkheid en verdraagzaamheid, alsmede sociale waarden zoals de gezamenlijke beleving van media-aanbod; die onafhankelijk is van ideologieën en die zich in haar media-aanbod ondogmatisch en onafhankelijk opstelt; die niet gebonden is aan religieuze en/of politieke groeperingen en die een media-aanbod verzorgt dat verbindend, positief en respectvol, uitnodigend en betrokken is.'

In haar beleidsplan vat AVROTROS deze stroming samen met het woord burgerschap.

In het erkenningsadvies van 2014 heeft het Commissariaat vastgesteld dat het bevolkingsdeel dat AVROTROS vertegenwoordigt, een stroming is in de zin van de Mediawet 2008. Nu de omroepvereniging datzelfde deel van de bevolking wil representeren en AVROTROS aan de ledeneis heeft voldaan, komt het Commissariaat tot de conclusie dat AVROTROS voldoet aan de eis die is gesteld in artikel 2.24, eerste lid onder c van de Mediawet 2008 en daarmee bijdraagt aan de pluriformiteit van de publieke omroep.

Het Commissariaat stelt vast dat AVROTROS heeft voldaan aan de formele vereisten die artikel 2.24 de Mediawet 2008 aan een omroepvereniging stelt.

Identiteit vertegenwoordigd in programmabeleid

In haar beleidsplan beschrijft AVROTROS dat zij haar (statutaire) doelstelling tracht te bereiken door een gevarieerd media-aanbod te verzorgen voor een zo groot en breed mogelijk publiek, waarbij niemand wordt uitgesloten. Het is de ambitie van AVROTROS om via haar media-aanbod een wezenlijk bijdrage te leveren aan een vrije leefbare samenleving voor iedereen. Het bereiken van een zo groot mogelijk publiek is daarbij altijd leidend omdat de omroepvereniging haar kernwaarden onafhankelijk, respectvol, constructief en betrokken zo breed mogelijk wil uitdragen. AVROTROS vertaalt haar doelstelling in het voorgenomen programmabeleid naar vijf programmatische pijlers. In de eerste pijler ligt de focus op verbinding tussen mensen tot stand brengen via een zo groot en breed mogelijk publiek. De tweede pijler is gericht op het leveren van een bijdrage aan een veilige en rechtvaardige samenleving. De identiteit en missie van AVROTROS manifesteert zich volgens de omroep bij uitstek in deze pijler. Het media-aanbod uit de derde pijler is gericht op het stimuleren van de kunst- en cultuurbeleving. AVROTROS wil het aanbod van culturele instellingen onder de aandacht brengen van het grote publiek. Door het aangaan van co-creaties wil de omroep de culturele sector helpen om te voorkomen dat het cultuuraanbod in Nederland verschaalt. In de vierde pijler vallen programma's die een informatieve en opiniërende functie hebben en de kijker ondersteunen in hun rol als burger in een democratische rechtsstaat. In de laatste pijler richt AVROTROS zich op de jeugd, die zij niet alleen wil vermaken maar ook informeren. Zij kiest daarbij voor vrolijke thema's die dichtbij kinderen staan, het pedagogische en educatieve karakter zijn gematigd en voornamelijk gericht op omgangsvormen tussen mensen. Het voorgenomen programmabeleid van AVROTROS is uitgewerkt aan de hand van voorbeelden van gemaakte programma's.

Het programmabeleid van AVROTROS heeft verder drie uitgangspunten: 1. stroming, identiteit en missie; 2. vervulling van de in de Mediawet aangeduide democratische, sociale en culturele publieksbehoeften; 3. verwerking van de eisen aan het media-aanbod, zoals variatie, kwaliteit, toegankelijkheid en onafhankelijkheid. Stroming, identiteit en missie zijn volgens AVROTROS in beginsel uitgangspunt voor al het media-aanbod, maar de wijze waarop dat tot uitdrukking komt kan per genre verschillen.

Op grond van artikel 2.1 van de Mediawet 2008 moet het media-aanbod voldoen aan democratische, sociale en culturele behoeften van de Nederlandse samenleving. In het beleidsplan besteedt AVROTROS aandacht aan de vereisten waar media-aanbod op grond van artikel 2.1 van de Mediawet aan moet voldoen en werkt onder expliciete verwijzing naar dit wetsartikel deze vereisten uit. AVROTROS geeft aan dat aan de democratische behoefte invulling is gegeven door informatieve programma's vanuit een onafhankelijk en ondogmatisch vertrekpunt vorm te geven. Sociale behoeften zullen volgens AVROTROS worden vervuld door amusements- en muziekprogramma's, waarmee sociale waarden als cohesie, familiale gezelligheid en gezamenlijke beleving aandacht krijgen. Doordat deze programma's laagdrempelig en toegankelijk zijn, hebben deze een inclusieve werking. AVROTROS zegt hiermee de binding binnen smaakgemeenschappen ('bonding') te willen versterken

en verschillen tussen smaakgemeenschappen te willen overbruggen ('bridging'). Culturele behoeften worden volgens het beleidsplan vervuld door middel van kunst & cultuur-, informatie- en muziekprogramma's.

Onafhankelijkheid, toegankelijkheid, hoogstaande kwaliteit en variatie komen volgens AVROTROS tot uitdrukking in inhoud, stijl en vorm van het media-aanbod. Naar eigen zeggen draagt zij daarmee bij aan de totstandkoming van een evenwichtig beeld van de samenleving en van de pluriformiteit van onder de bevolking levende overtuigingen. AVROTROS zegt dat toegankelijkheid een essentieel kenmerk is van haar media-aanbod en voorwaarde voor haar streven naar een zo groot mogelijk bereik. AVROTROS zegt veel aandacht te besteden aan nieuwe ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en convergentie. Zij tracht voor elk programma een crossmediale vorm te ontwikkelen waarbij tevens wordt bekeken of het voor andere aanbodkanalen geschikt kan worden gemaakt. Aanwezigheid en zichtbaarheid in het land moeten in de woorden van de aanvrager bijdragen aan toegankelijkheid.

AVROTROS let bij het verbeteren van de kwaliteit van haar aanbod op drie dimensies:

1. Productkwaliteit van inhoud, stijl- en vormkenmerken waarbij begrijpelijk taalgebruik en een rustig tempo als pluspunten worden genoemd en een onaantrekkelijk decor en traag tempo als minpunten;
2. Publieksacceptatie: waarbij kijktijdaandeel een belangrijke indicator is en
3. Waardeverhouding: de mate waarin de kosten van een programma in relatie staan tot productkwaliteit en publieksacceptatie.

De genres uit het concessiebeleidsplan 2022-2026 waar AVROTROS (met name) media-aanbod in zal realiseren zijn 1. Nieuws en actualiteiten, 2. Opinie, 3. Human interest, 4. Kunst en expressie, 5. Muziek, 6. Drama, 7. Kennis en educatie, 8. Sport en 9. Amusement. De genres heeft de omroepvereniging zelf gecategoriseerd in voornoemde vijf programmatische pijlers. Een genre dat zich door alle pijlers heen beweegt, is drama. AVROTROS concentreert zich voornamelijk op de ontwikkeling van Nederlandstalig drama.

AVROTROS zegt veel aandacht te hebben voor innovatie bij het tot stand komen van (duurzame) media-content als media-content over innovaties. Om de doelgroep jonger dan 35 jaar goed te kunnen bereiken wordt media-aanbod zoveel mogelijk vanaf de start crossmediaal ingezet.

AVROTROS zegt veel te investeren in podcasts. Talentontwikkeling is voor AVROTROS een belangrijk onderdeel van innovatie.

Naar het oordeel van het Commissariaat weerspiegelt het voorgenomen programmabeleid de identiteit van AVROTROS en levert het een bijdrage aan het uitvoeren van de publieke mediaopdracht.

Democratische invloed leden op het programmabeleid

AVROTROS heeft volgens de statuten een verenigingsraad waarin alle leden van de vereniging zijn vertegenwoordigd. De verenigingsraad bestaat uit minimaal 40 en maximaal 50 afgevaardigden die door de leden uit ieder van de vijf regio's zijn gekozen. (Noord, Oost, West, Zuid West en Zuid Oost).

De verenigingsraad vergadert minstens drie keer per jaar.

De statuten geven de verenigingsraad ruime bevoegdheden waaronder het vaststellen van het beleidsplan, het (on)gevraagd adviseren van de directie en tot het instellen van een programmacommissie.

Het Commissariaat is van oordeel dat de leden van AVROTROS op democratisch aanvaardbare wijze directe invloed kunnen uitoefenen op het (programma)beleid.

Contributie

AVROTROS voldoet aan het contributievereiste van artikel 2.24, eerste lid onder e van de Mediawet 2008.

Naleving Mediawet (zicht op naleving)

AVROTROS stelt dat zij de mediawet zal naleven, en dat dat ook aannemelijk is gelet op de handelwijze in de vorige periode. De omroep voert aan dat interne begeleiding, monitoring en overleg plaatsvindt met betrekking tot de regelgeving. Zo worden contracten door de afdeling juridische zaken getoetst, worden medewerkers geïnstrueerd en heeft de omroep regelmatig contact met producenten over de uitleg van mediawettelijke bepalingen.

Zoals de omroep aanhaalt heeft het Commissariaat AVROTROS de afgelopen periode een boete opgelegd vanwege overtreding van het verbod op vermijdbare uitingen in artikel 2.89, eerste lid sub b van de Mediawet 2008.

Het Commissariaat heeft, mede op basis van het beleidsplan en het handelen in het verleden, geen aanwijzingen dat AVROTROS zich niet zal houden aan de Mediawet en de richtlijnen van het Commissariaat.

Governance

AVROTROS kent de volgende drie organen: de verenigingsraad, de directie en de raad van toezicht. Uit de beschrijving van de bestuurlijke organisatie en de statuten en reglementen van AVROTROS blijkt een heldere organisatiestructuur. De taken en bevoegdheden van de verschillende organen zijn duidelijk vastgelegd en hieruit blijkt geen vermenging van taken tussen bestuur en toezicht. Evenmin is er sprake van dubbelfuncties in uitvoerende en toezichthoudende organen en zijn er geen benoemingsstructuren die de verhoudingen kunnen vertroebelen.

We hebben geen zaken geconstateerd waaruit blijkt dat er geen sprake is van deugdelijk, onafhankelijk en deskundig toezicht. Uit de statuten en reglementen blijkt niet dat directieleden en leden van de raad van toezicht openbaar worden geworven, maar AVROTROS heeft bevestigd dat alle betrokkenen er van doordrongen zijn dat de werving op openbare wijze moet plaatsvinden. Ook heeft zij bevestigd dat alle vacatures die er sinds de oprichting zijn geweest via openbare werving zijn vervuld. Het Commissariaat dringt er op aan dat dit wordt vastgelegd.

Het Commissariaat concludeert dat AVROTROS voldoet aan de vereisten uit artikel 2:142a, eerste lid van de Mediawet 2008.

Journalistieke kwaliteitsstandaarden

Doel van het redactiestatuut van AVROTROS is het waarborgen van de redactionele onafhankelijkheid van de medewerkers die belast zijn met de verzorging en samenstelling van media-aanbod bij het uitoefenen van hun taken. Het statuut regelt de journalistieke rechten en plichten van de werknemers waaronder waarborgen dat normen inzake journalistieke deontologie en kwaliteit worden gehanteerd en waarborgen voor redactionele onafhankelijkheid ten opzichte van (commerciële) partijen. Het redactiestatuut van AVROTROS is niet openbaar.

In het redactiestatuut zijn onder meer de volgende beginselen en uitgangspunten opgenomen: de redactie oefent de hen opgedragen programmatische en journalistieke taken uit zonder rechtstreekse beïnvloeding door wie dan ook, noch van buitenaf, noch van binnenuit. Bij de uitoefening van haar taak zal de redactie zich laten leiden door het uitgangspunt van journalistieke zorgvuldigheid en evenwichtigheid. Redacteuren werken altijd volgens de journalistieke beginselen van redactionele onafhankelijkheid, evenwichtigheid, betrouwbaarheid en deskundigheid. De redactie hecht aan fundamentele waarden en grondrechten.

De Mediacode van AVROTROS vormt een integraal onderdeel van het redactiestatuut. Het programma EenVandaag heeft een eigen redactiestatuut.

Het Commissariaat stelt vast dat AVROTROS over een redactiestatuut beschikt als bedoeld in artikel 2.88, derde lid, van de Mediawet 2008.

Administratieve Organisatie / Interne Beheersing en financiële reserve

AVROTROS heeft bij de aanvraag een uitgebreide beschrijving van de AO/IB aangeleverd. Alle basisprocessen zijn hierin uitgebreid beschreven. Tevens is het procuratie-, autorisatieschema en procedure rondom aangaan/archiveren van contracten separaat bijgevoegd.

Naar het oordeel van het Commissariaat blijkt uit de beschikbare cijfers dat de financiële positie van AVROTROS stabiel is. Op basis van de omvang van het eigen vermogen van AVROTROS ultimo 2019 is het niet aannemelijk dat het eigen vermogen op 31 december 2021 negatief zal zijn.

Bereidheid tot samenwerking

In de erkenningsaanvraag zegt AVROTROS dat zij loyaal is aan de doelstellingen van de publieke omroep als geheel. Dit volgt tevens uit de statuten waarin staat vermeld dat alle organen zich richten op de belangen van AVROTROS, met inachtneming van de belangen van de publieke omroep als geheel. AVROTROS zegt in haar beleidsplan, net als in de vorige concessieperiode, een grote bijdrage te zullen leveren aan de realisatie van de doelstelling van de publieke omroep. AVROTROS zegt in haar beleidsplan al haar media-aanbod beschikbaar te stellen voor verspreiding op de aanbodkanalen van de landelijke publieke omroep.

Bij de erkenningsaanvraag zijn twee overeenkomsten tot samenwerking met derde partijen toegevoegd en is een opsomming gegeven van de samenwerkingen: met de NTR en SOM inzake levende muziek op radio 4 (overeenkomst bijgevoegd), met de VPRO inzake Buitenhof, de regionale omroepen inzake Opsporing Verzocht, met de NPO en NOS inzake het Eurovisie Songfestival 2021 (dealmemo bijgevoegd), met alle omroepen en NPO m.b.t. ICT hardware en overige aan te besteden diensten, met alle omroepen m.b.t. camera regie en met alle omroepen m.b.t. rechtenmanagement in Dutch Core.

AVROTROS toont naar het oordeel van het Commissariaat de benodigde bereidheid om samen te werken met andere omroeporganisaties binnen het landelijke publieke bestel en is loyaal aan de doelstellingen van de publieke omroep als geheel.